

**Упатство за спроведување на Национален контролен
план за намалување на присуството на
салмонелозата кај кокошки несилки, матични јата,
бројлери, инкубаторски станици (*Gallus gallus*) во
Република Македонија**

Скопје, Декември 2016

Содржина

1.ПРЕДМЕТ.....	3
2.ОБЛАСТ НА ПРИМЕНА	3
3.ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИИ	3
4.ОДГОВОРНОСТИ И ОВЛАСТУВАЊА.....	5
5.ОПИС НА УПАТСТВОТО.....	5
5.1.План за внатрешна проверка и обврски и минимални барања во земањето примероци за внатрешна проверка од страна на операторот со храна	6
5.2.Официјални контроли	8
5.2.1.Официјални контроли од официјални ветеринари од ОДИЗЗЖ	8
5.2.2 Официјално земање примероци	9
5.3Правила за мострирање и минимална количина на примерок	13
5.3.1 Редовно земање примероци Матични јата Gallus gallus одгледувани за репродукција.....	13
5.3.1.1.Од одгледувалиште.....	13
5.3.1.2.Од инкубаторска станица	14
5.3.2. Редовно земање примероци од Јата несилки Gallus gallus.....	15
5.3.3. Редовно земање примероци од јата за производство на месо Gallus gallus - бројлери.....	16
5.4 Официјална потврда во исклучителни случаи.....	16
5.5.Управување со примероци - Пропратни писма за примероци	17
5.6 Транспорт.....	18
5.7.Проток на информации од исходот при земањето примероци	18
5.8.Мерки и обврски на официјални ветеринари во случај на позитивни резултати.....	20
5.8.1. Мерки на здравствена заштита на животните	20
5.8.2. Мерки за ветеринарно јавно здравство.....	22
5.8.3 Мерки во одгледувалишта на матични јата	24
5.9.Известување	24
6.ДОСТАПНОСТ	25
7.ВОВЕДУВАЊЕ НА ИЗМЕНИ.....	26
8.АРХИВИРАЊЕ	26
9.РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ	26
10.ЗАПИСИ	27

1.ПРЕДМЕТ

Со ова упатство се пропишува начинот на земање на официјални примероци и примероци за внатрешна проверка предвидени со Националниот Контролен План за намалување на присуство на салмонелозата, протоколот на информации и мерките кои се преземаат при сомнителен односно позитивен наод на салмонела во одгледувалишта на живина од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство. Ова упатство се имплементира низ целата територија на Република Македонија.

2.ОБЛАСТ НА ПРИМЕНА

Ова упатство се применува во Одделение за државна инспекција за здравствена заштита на животните и Одделение за државна инспекција за ветеринарно јавно здравство односно официјалните ветеринари во Секторот за инспекциски надзор. Одделение за здравствена заштита на животните при Сектор за здравствена заштита и благосостојба на животните.

3.ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИИ

- **‘Живина’** се кокошки, мисирки, бисерки, гуски, препелици, гулаби, еребици и ноеви (ratitae) размножувани или чувани во затворен или отворен простор заради одгледување или чување;
- **‘Јато’** (референтна - основна единица на планот) е целата живина која се чува во ист објект или во ист заграден простор и претставуваат иста епизотиолошка целина, а во случај на живина сместена во затворен објект, ова ги вклучува сите птици кои делат ист воздушен простор.
- **‘Бројот на јата’** претставува вкупен број на јата во иста година; бројот на јата, всушност, одгледувани на фармата се добиваат од евиденцијата на Регистерот за одгледувалишта на живина
- **‘Еднодневни пилиња’** се сите пилиња кои не започнале со исхрана, помлади од 72 часа, освен патки од сојот *Cairina moschata* или нивни мелези кои може да бидат хранети;
- **‘Одгледувалиште’** е секоја активност, градба или во случај на одгледување на отворено, секое место каде што животните сочинуваат едно или повеќе јата кои се држат, чуваат и заедно се згрижени;
- **‘Одговорно лице за чување на животните’** е секое физичко или правно лице кое ги поседува или е одговорно за животните, дури и времено;
- **‘Секундарна здравствена заштита на животните’** е збир на одредени активности од јавен интерес што ги врши надлежниот орган со цел да се обезбеди висок здравствен статус и благосостојба на животните;
- **‘Јавното здравје на луѓето’** е збир на активности со кои посредно преку обезбедување на висок здравствен статус и благосостојба на животните се врши заштита на здравјето на луѓето;

- **‘Оператор со храна од животинско потекло’** е сопственик, одгледувач на јата несилки кои ставаат во промет јајца за исхрана на луѓе и на јата за производсто на месо -бројлерско производство ;
- **‘Официјални контроли’** представува мониторинг на спроведување на НПКСЖ, земање на примероци од страна на официјален ветеринар од матично јато, јато несилки во сите одгледувалишта кои ставаат во промет јајца и јато бројлери;
- **‘Национален контролен план за намалување на присуството на салмонелоза кај кокошки несилки, матични јата, бројлери, инкубаторски станици (Gallus gallus) во Република Македонија’** е план за намалување на раширеноста на салмонелоза објавен на web страната на Агенцијата.
- **‘Зооноза’** е било која болест и/или инфекција која се пренесува по природен пат, директно или индиректно, од животните на човекот.
- **‘Сомнителни на зараза’** се оние животни за кои се смета дека се инфицирани или заразени, со или без клинички знаци на болеста.
- **‘Позитивен исход’** е конечна потврда за појава на жариште на болест кај животните, може да биде направена само од страна на Агенцијата врз основа на позитивни резултати од лабораториско испитување спроведено во Националната референтна лабораторија.
- **‘Назначена овластена лабораторија’** анализите на официјалните примероци се испитуваат само во лаборатории кои се одобрени за официјална контрола на салмонелоза кај живина од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство;
- **Национална референтна лабораторија’** анализите на официјалните примероци се испитуваат само во лаборатории кои се одобрени за официјална контрола на салмонелоза кај живина од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство (Официјалните лаборатории се наведени во наредбата за земање мостри, издадена од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство);
- **‘Овластени лаборатории’** Лабораториските испитувања што се вршат во рамките на активностите на внатрешна проверка од страна на оператори со храна може да ги вршат овластени лаборатории од страна на Агенција за храна и ветеринарство.
- **‘Салмонела серотипови од значење за јавно здравство’:**
За матични јата на (Gallus gallus): Salmonella Enteritidis, Salmonella Typhimurium вклучително и монофазен тип со антигенска формула 1.4 [5], 12: i: -, Salmonella Virchow, Salmonella Infantis и Salmonella Hadar. За јата кокошки (Gallus gallus) несилки и јата бројлери : Salmonella Enteritidis, Salmonella Typhimurium вклучително и монофазен тип со антигенска формула 1.4 [5], 12: i: -,,.

Кратенки

НПКСЖ- Национален контролен план за намалување на присуството на салмонелозата кај кокошки несилки, матични јата, бројлери, инкубаторски станици (*Gallus gallus*) во Република Македонија,

АХВ - Агенција за храна и ветеринарство - Агенцијата (надлежен орган),

ИСАХВ - Информационен систем на Агенција за храна и ветеринарство,

СЗЗБЖ - Сектор за здравствена заштита и благосостојба на животните,

СИН - Сектор за инспекциски надзор,

ОДИЗЗЖ- Одделение за државна инспекција за здравствена заштита на животните,

ОДИВЈЗ - Одделение за државна инспекција за ветеринарно јавно здравство,

ОВ - Официјални ветеринари,

ОП - Оператор со храна,

ЕИ - Епидемиолошко испитување,

НРЛ - Национална референтна лабораторија,

ПВП - План за внатрешна проверка на одгледувалиште,

ОЕ - Организациона единица/единици на Агенција за храна и ветеринарство,

ЦЕБПИРЖ - Централна електронска база на податоци за идентификација и регистрација на животните

4.ОДГОВОРНОСТИ И ОВЛАСТУВАЊА

Спроведувањето на НПКСЖ опфаќа надлежности од повеќе сектори во Агенцијата и одговорностите се поделени согласно надлежностите. Одговорноста за спроведување на НКП е кај:

- Директор на Агенцијата за храна и ветеринарство,
- Раководител на Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните,
- Раководител на Секторот за инспекциски надзор,
- Раководител на Одделение за државна инспекција за здравствена заштита на животните - Национален координатор за спроведувањето на НПКСЖ
- Официјални ветеринари,
Одговорни лица во Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните,
- Претставници од националната референтна лабораторија/Назначена овластена лабораторија'.

5.ОПИС НА УПАТСТВОТО

Со ова упатство се опишува начинот на контрола при спроведување на мониторингот за раширеноста на салмонелоза кај живина како и обврските и минимални барања при земање на примероци за внатрешна проверка од страна

на операторот, планирање на фреквенција на официјални контроли како и земањето на минималниот број на официјални примероци предвидени во НПКСЖ согласно Правилникот за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела и други одредени алиментарни интоксикации.

Упатството е наменето за:

- живина во матични јата за репродукција со капацитет од 250 единки и повеќе,
- живина во инкубаторски станици,
- несилки во одгледувалишта со капацитет најмалку 350 птици и повеќе, но и оние со капацитет помалку од 350 птици кои ставаат во промет јајца за директна потрошувачка и
- живина за производство на месо.

Сите одгледувалишта вклучително и инкубаторски станици согласно Правилник за начинот на регистрација, формата и содржината на образецот на барањето за регистрирање на одгледувалишта, формата и содржината на картата за идентификација на одгледувалиштето, начинот на пријавување и евидентирање на промените на одгледувалиштето и одгледувачот како и видовите на други животни треба да се регистрирани во ИСАХВ и да имаат склучено договор со ветеринарно друштво согласно член 41-а став (2) од Закон за ветеринарно здравство.

5.1. План за внатрешна проверка и обврски и минимални барања во земањето примероци за внатрешна проверка од страна на операторот со храна

Одговорното лице за одгледувалиштето потребно е да состави сопствен План за внатрешна проверка на одгледувалиште со тоа што јасно и прецизно ќе ја опише реалната состојба на неговото одгледувалиште. Секој ПВП е специфичен за секое одгледувалиште. Задолжителните елементи кои треба да ги содржи ПВП се дадени во образец ОБ 7.5-4.1-18в01 План за внатрешна проверка за спроведување на НКПСЖ. ПВП треба да се достави до официјален ветеринар надлежен за територија да го верификува. Доколку официјалниот ветеринар утврди недостатоци или пропусти во ПВП може да побара измени или дополнувања на ПВП пред да го верификува.

Примерок од ПВП треба да чува кај себе одговорниот за фармата (одгледувалиште), а еден примерок треба да се достави и до Агенција.

Примероците за внатрешна проверка се земаат под одговорност на одговорно лице на одгледувалиштето и се испитуваат во лаборатории наведени во ПВП и коишто се наоѓаат на листа на акредитирани лаборатории.

Примероци се земаат од секој објект/јато кои претставуваат одделни епидемиолошки единици.

Застапеноста и начинот на земање примероци за внатрешна проверка се во согласност со Правилникот за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела и други алиментарни интоксикации и согласно насоките дадени во Табела 1.

Примероците треба да се земаат од лица кои се соодветно обучени и имаат потврда за поминатата обука.

Табела 1: План за земање на примероци за внатрешна проверка

ПЛАНИРАЊЕ НА ЗЕМАЊЕ НА ПРИМЕРОЦИ ЗА ВНАТРЕШНА ПРОВЕРКА		
Тип	јата од кои треба да се земат примероци	Застапеност по фаза на производство
Матични јата <i>Gallus gallus</i>	СИТЕ	- еднодневни пилиња при пристигнување во одгледувалиштето, - живина на возраст од 4 недели, - живина на старост од две недели пред нивното преместување во несилиште или пред почетокот на несењето, - живина во возрасни матични јата несилки на секои 2 недели во тек на период на несење.
Јата-несилки <i>Gallus gallus</i>	СИТЕ	- еднодневни пилиња, - јарки 2 недели пред да влезат во период на несење (или преместување), - живина на старост на секои 15 недели, почнувајќи од возраст на кокошките од 24 +/- 2 недели.
Јата за производство на месо/ Бројлери <i>Gallus gallus</i>	СИТЕ	- живина во рок од 3 недели пред датумот на колење, или - ако постои соодветно овластување од ОВ, во рок од 6 недели од датумот предвиден за колење во следниве случаи: а) птици со животен век над 81 ден; б) птици опфатени со органско одгледување кое е во согласност

		со националните одредби од областа за органско одгледување
Инкубаторска станица	СИТЕ	- примерок од секое јато или, ако тоа не е возможно, од секое одгледувалиште, од кое има насадени јајца во инкубаторот во моментот на земање примерок. Доколку инкубаторот има капацитет од над 50.000 јајца од исто потекло, за тоа јато/одгледувалиште се земаат два примероци.

Одгледувачот за секое јато засебно треба да води тековна евиденција за спроведување на НКПСЖ во образец ОБ 7.5-4.1-19в01 Тековна евиденција за спроведување на НКПСЖ.

5.2.Официјални контроли

5.2.1.Официјални контроли од официјални ветеринари од ОДИЗЗЖ

ОВ од ОДИЗЗЖ, надлежен за епизоотиолошката единица спроведува официјална контрола на сите одгледувалишта на живина опфатени со НПКСЖ со цел да се провери дали се почитуваат одредбите од НПКСЖ, согласно член 8 од Правилникот за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела и други алиментарни интоксикации. Официјална контрола се спроведува најмалку еднаш годишно. Дополнително зачестеноста на контролите се утврдува од случај до случај во зависност од проценката на ризик, т.е. може да се изврши и повеќе од еднаш годишно. Во процената на ризик, ОВ ги зема во предвид епидемиолошките параметри, условите на биосигурност, бројот на животни и други критериуми кои се сметаат за важни од страна на Агенција.

Официјална контрола опфаќа утврдување на правилната примена на НПКСЖ, особено запазувањето на правилата за биосигурност и на хигиенските мерки, земањето примероци за внатрешна проверка, зачестеност, извештаи од испитувањата од лабораториите, времето поминато меѓу земањето примероци од секое јато поединечно, датум на почетокот на анализите и известување за исходот на резултатот,

Надлежен ОВ составува записник за инспекциски надзор на ОБ 7.5-4.1-06в02 за спроведената контрола.

Официјалниот ветеринар треба да му наложи на одгледувачот/операторот со храна, доколку фармата/одгледувалиштето има повеќе објекти/ хали, да изврши соодветно обележување (броеви/букви) на секој објект во кој се чува живина со што би се обезбедила евиденција и контрола.

Официјалната контрола опфаќа најмалку:

- контрола на податоците за регистрација на одгледувалиштето,
- контрола во Информациониот систем на модул за националниот план за салмонелоза (<https://vis.fva.gov.mk>) за правилно и целосно регистрирање на официјалните примероци и примероците од внатрешна проверка во утврдениот временски рок (доколку модулот е целосно оперативен).
- контрола на верификуван ПВП на оператор ;
- сертификати за здравствена состојба на животните за ново внесена и продадена живина;
- запазувањето на биосигурносни мерки;
- тековната евиденција за спроведувањето на НКПСЖ (фреквенција на земање на примероци за внатрешна проверка, извештаи од испитувањата од лабораториите, временскиот интервал помеѓу земањето примероци од секое јато поединечно, датум на почетокот на анализите и известување за исходот на резултатот) и
- евиденцијата за третман на животните со ветеринарно медицински препарати (третман со антибиотици, вакцинации, итн.);

За да се овозможи следливост на официјалната контрола на спроведувањето на НКПСЖ, ОВ потребно е да пополни образец ОБ 7.5-4.1-20в01 Контролна листа за спроведување на НКПСЖ.

ОВ по спроведувањето на официјалната контрола врши увид во образец ОБ 7.5-4.1-19в01 и го верификува со потпис и печат о.

Еден примерок од документацијата се доставува до националниот координатор, а еден до одделението за здравствена заштита на животните.

5.2.2 Официјално земање примероци

Во Табела 2 се прикажани планирањето за официјално земање на примероци и причините за редовно и вонредно земање на официјални примероци.

Табела 2: Планирање и причини за официјално земање на примероци

ПЛАНИРАЊЕ ЗА ОФИЦИЈАЛНО ЗЕМАЊЕ НА ПРИМЕРОЦИ	
Тип	ПРИЧИНА ЗА ЗЕМАЊЕ НА ПРИМЕРОЦИ

	Редовно земање на официјални примероци	Вонредно земање на официјални примероци
Матични јата <i>Gallus gallus</i>	За сите јата во период на несење најмалку два пати за време на нивниот циклус на производство: - на почетокот на периодот на производство; - кон крајот на циклусот на производство.	- Контрола во случаите кои надлежниот орган ги смета за соодветни; - Контрола на спроведеното чистење и дезинфекција на просториите по откривање на релевантни позитивни резултати на салмонела; - Ретроградна контрола во одгледувалиштата во случај на позитивен резултат за релевантна салмонела во инкубаторска станица, било во случај на внатрешна проверка било по официјална контрола; - Контрола за потврда, во исклучителни случаи поради сомнеж за погрешни резултати (*); - Контрола за присуство на антибиотици и инхибитори на раст на бактерии.
Јата-несилки <i>Gallus gallus</i>	Во сите јата во календарска година по одгледувалиште со структурен капацитет еднаков или поголем од 350 единици согласно планот, регистрирани во ЦЕБПИРЖ,	- Контрола во јата од 24 +/- 2 недели возраст, кои се сместени во хали каде што претходно била изолирана S.Enteritidis или S.Typhimurium; - Контрола на секој случај каде постои сомнеж за инфекција со салмонела врз основа на епидемиолошко истражување на појава на жариштата на алиментарни заболувања согласно член 8 од Правилник за начинот на

		вршење на официјални контроли и постапките за мониторинг на зоонози и предизвикувачи на зоонози и листа на зоонози и предизвикувачи на зоонози или во случаите каде што надлежниот орган смета дека е неопходно, при што ќе го употреби протоколот на земање примероци дефиниран во Прилогот II, дел Г, став 4, 2 од Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела и други алиментарни интоксикации; - Контрола во сите други јата присутни во одгледувалиштето во случај да е пронајдена релевантна салмонела во едно јато; - Контрола во случаите за кои надлежниот орган смета дека е неопходно; - Контрола на средината по спроведено чистење и дезинфекција на просториите по добивање позитивен резултат за релевантни типови насалмонела; - Контрола за потврда, во исклучителни случаи поради сомнеж за погрешни резултати (*); - Контрола за присуство на антибиотици и инхибитори на раст на бактерии.
Јата за	Едно јато годишно во 10 %	- Контрола на барањето за

производство на месо/ Бројлери <i>Gallus gallus</i>	од одгледувалишта со структурен капацитет еднаков или поголем од 5000 единици, регистрирани во ЦЕБПИРЖ, во рок од 3 недели од датумот на колење (или во рок од 6 недели во случаите одобрени во ПВП на одгледувалиште.	постапување по исклучок(**) од страна на одговорното лице за одгледувалиштето; - Контрола на случаите за кои надлежниот орган смета дека е корисно; - Контрола на спроведено чистење и дезинфицирање на просториите по добивање позитивен резултат за <i>S.</i> <i>Enteritidis</i> или <i>S.Typhimurium</i> ; - Контрола за присуство на антибиотици и инхибитори на раст на бактерии;
Инкубаторска станица	Најмалку два пати годишно од страна на ОВ во сите одобрени инкубаторски станици. Земањето примероци да се планира за периодите на најголема активност на инкубаторската станица.	- Контрола на случаите за кои надлежниот орган смета дека е корисно; - Контрола на спроведено чистење и дезинфицирање на просториите по добивање позитивен резултат за <i>S.</i> <i>Enteritidis</i> или <i>S.Typhimurium</i> ; - Контрола за присуство на антибиотици и инхибитори на раст на бактерии; - Ретроградна контрола во инкубаторска станица во случај на позитивен резултат за релевантна салмонела во одгледувалиштата на матични јата (<i>Gallis Gallus</i>), било во случај на внатрешна проверка било по официјална контрола;

*земање примероци за потврда во исклучителни случаи може да се спроведе откако претходно е издадено овластување од страна на Официјалниот ветеринар,

**исклучок: земањето примероци за самопроверка кај јата за производство на месо –бројлери може да се спроведе само во едно јато по турнус откако претходно ќе се добие овластување од надлежниот орган ако:

- Е применет принцип се внатре/се надвор на одгледувалиштето, и
- Сите јата се одгледувани слично и сите јата користат иста храна и вода, и
- Барем во последните 6 турнуси било спроведено земање примероци онака како што е предвидено во Национален план за контрола на салмонелоза кај живината во сите јата по турнус без наоѓање позитивни резултати на релевантни серотипови и, барем во еден турнус, земањето примероци да биде спроведено од официјалните ветеринари.

Пред да се спроведе официјалното земање на примероци, ОВ спроведува контрола на документацијата за да се обезбеди дека резултатите на тестовите од испитуваното јато не се условени од употребата на антибиотици или други инхибитори на раст на бактерии.

При земањето примероци за потврда во исклучителни случаи задолжително потребно е да се спроведе земање примероци за испитување на антибиотици и инхибитори на раст на бактерии.

Официјално земање примероци може да замени земање примероци за внатрешна проверка предвидени во ПВП на операторот со храна .

При секое земање на официјални примероци ОВ составува записник за инспекциски надзор на ОБ 7.5-4.1-06в02 и пополнува образец Пропратно писмо за земање на примероци за контрола на салмонела кај живина *Gallus gallus* ОБ 7.5-4.1-21в01.

Образец Пропратно писмо за земање на примероци за контрола на салмонела кај живина *Gallus gallus* ОБ 7.5-4.1-21в01 за земените официјални примероци се прави за секое јато поединечно и заедно со примероците ОВ ги испраќа во НРЛ со брза пошта, преку куриер на лабораторијата или лично. Примероците се испраќаат до лабораторија за анализа во рок од 24 часа од земањето на примерокот. Транспортот може да се одвива на собна температура, но заштитен од прекумерна топлина (не повеќе од 25 °C!) и од директна изложеност на сонце.

Лабораторијата проверува дали примерокот е соодветен и дали пропратното писмо е целосно и правилно пополнето.

Во случај на недостатоци по однос на сообразноста со условите пропишани во НКПСЖ, вклучувајќи ги и несоодветно земање на официјалниот примерок пакување, складирање за време на транспорт или несообразност по однос на податоците од пропратното писмо од ОВ доставен до лабораторијата, лабораторијата треба да ја информира Агенцијата.

5.3 Правила за мострирање и минимална количина на примерок

5.3.1 Редовно земање примероци Матични јата *Gallus gallus* одгледувани за репродукција

5.3.1.1. Од одгледувалиште

Примерокот, без разлика дали е официјален или земен при внатрешна проверка од страна на одгледувачот, треба за секое јато живина:

а) која се држи во објекти за слободно одгледување или слободно пуштена живина:

- да содржи најмалку по 1 gr. свеж измет од повеќе точки од халата каде што е сместено јато од кое се земаат примероци. Така земениот материјал да се измеша и да се образуваат два збирни примероци фецес секој со тежина од 150 gr. (2 x 150 gr). Количината на фецес е даден во Табела 3.

Табела 3 : количина на мостра од фецес

Број на единици во матично јато <i>Gallus Gallus</i>	Број на земени примероци фецес од 1 gr
250-349	200
350-449	220
450-799	250
800-999	260
1000 и повеќе	300

или,

- навлаки за чевли и/или примероци од прашина:
 - пет пара навлаки за чевли, од кои секој пар да претставува околу 25 % од површината што е зафатена од испитуваното јато. Навлаките за чевли можат да се испратат до лабораторија групирани во два збирни примероци или ,
 - еден пар навлаки за чевли којшто ја претставува целата површина на халата и еден примерок од прашина земен од повеќе точки на халата каде што е видлива прашина. За земање прашина се користат еден или повеќе платнени тампони, со вкупна површина од најмалку 900 cm².

б) која се одгледува во кафез:

- примерокот се состои од две единици од свеж измет од кои секој изнесува 150 gr., земени откако се активирал системот за отстранување на изметот од живина за неколку минути; во случај да нема систем за отстранување на изметот од живина, треба да се земат најмалку два примерока на свеж измет, од кои секој ќе изнесува 150 gr. од јамите за измет кои се наоѓаат под кафезите (2 x 150 gr.).

5.3.1.2.Од инкубаторска станица

Примерокот, без разлика дали е официјален или земен при внатрешна проверка од страна на одгледувачот, за секое јато од кое има насадени јајца во инкубаторот се зема на денот на испилување и треба да е составен најмалку од:

а) материјал за внатрешно обложување кој е видливо извалкан со измет од кутиите за транспорт на пилињата, земени по случаен избор од пет различни кутии или од пет различни точки на инкубаторот, во вкупна површина од најмалку 1 m.²;

или,

б) еден или повеќе влажни платнени тампони со вкупна површина од најмалку 900 cm², земени, веднаш по преносот на пилињата, од целата површина на дното на најмалку пет кошници од инкубаторот или од леглото собрано од пет точки, вклучувајќи го и подот, од секоја од собите за несење (најмногу пет) во коишто се наоѓаат испилени лушпи од јајца. Се зема најмалку еден примерок за секое јато од кое потекнуваат јајцата

или,

в) 10 gr. од искршени лушпи на јајце собрани од 25 различни кошници (т.е. еден почетен примерок од 250 gr.) во најмногу пет соби за несење во кои има испилени јајца од јатото. Лушпите се кршат на делчиња и се мешаат за да се формира под-примерок од 25 gr. за тестот.

Доколку инкубаторот има капацитет од над 50.000 јајца од исто потекло, за тоа јато/одгледувалиште се земаат два примероци.

5.3.2. Редовно земање примероци од Јата несилки *Gallus gallus*

Примерокот земен при внатрешна проверка за секое јато се состои најмалку од:

а) Кај јатата одгледувани во кафез:

- два примерока од 150 gr. секој со свеж измет, земени откако бил активиран системот за отстранување на изметот од живината за неколку минути;

или,

- во случај кога нема систем за отстранување на изметот од живина, мора да се земат најмалку два примерока од свеж измет, секој по 150 gr., земени од 60 различни места од јамите за измет кои се наоѓаат под кафезите.

б) Во објекти за слободно одгледување или слободно пуштена живина: најмалку два пара навлаки за чевли по јато.

При земање на официјален примерок, за секое јато од кое се зема примерок од страна на ОВ важи истиот протокол кој се користи при земање на примероци за внатрешна проверка, но со дополнителен примерок од измет или доколку се земаат навлаки-чизма брисеви се зема и дополнителен примерок од чизма-брисеви. ОВ може да го заменат дополнителниот примерокот од измет или пар

навлаки за чевли (чизма брисеви) со примерок од прашина (100 gr.прашина или платнен тампон еднаков на 900 cm²).

5.3.3. Редовно земање примероци од јата за производство на месо *Gallus gallus* - бројлери

Примерокот, без разлика дали е земен како официјален или при внатрешна проверка, за секое јато се состои од најмалку два пара навлаки за чевли (секој пар покрива околу 50 % од површината што може да се помине со чекорење). ОВ може да го замени парот навлаки за чевли со примерок од прашина (100 gr. прашина или платнен тампон еднаков на 900 cm²).

Во случај на одгледувалишта за слободно одгледување, примероците треба да се земат само во делот во рамките на искористлива подна површина на халата. Што се однесува до јата со помалку од 100 единици, кога поради ограничен простор нема пристап до халата поради ограничен простор и кога не можат да се користат навлаките, примероците од измет се земаат рачно и тоа:

- со истиот тип тампони за земање примероци од прашина контаминирани со свеж измет;
- со употреба на други техники соодветни за таа цел.

5.4 Официјална потврда во исклучителни случаи

Со цел да се исклучат лажно позитиви првични резултати во јата кои се предмет на НКПСЖ согласно Правилникот за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела и други алиментарни интоксикации, за серотипови на салмонела за кои е поставена цел за нивно намалување се земаат дополнителни примероци за потврда во исклучителни случаи:

- За матични јата *Gallus gallus* за репродукција се користат истите начини на земање примероци како и при официјалното редовно земање на примероци,
- За јата *Gallus gallus* несилки се земаат
 - пет примероци од измет (или пет пара навлаки за чевли) и два примероци на прашина, или
 - слепи црева и јајцеводи од 300 птици од одгледувалиштето, или
 - бактериолошко испитување на лушпа и содржина на 4000 јајца од секое јато во групен примерок од најмногу 40 јајца.
- За сите јата *Gallus gallus* се спроведува задолжително земање примероци за присуство на антибиотици и инхибитори на раст на бактерии, со цел да се провери дали се употребени антибиотици кои би можеле да го изменат резултатот од анализите.

Земањето примерок за потврда во исклучителни случаи се врши по претходно овластување од ОВ на одгледувалиштето на барање на операторот со храна. ОВ составува записник за инспекциски надзор на ОБ 7.5-4.1-06в02 во кој ги наведува причините поради кои се земаат примероци, резултатите од контролата на спроведувањето на НПКСЖ, вклучително и податоците од ИСАХВ за зачестеноста на земањето примероци за внатрешна проверка и бројот на единки на одгледувалиштето.

Примероците фецес и прашина и примероци за потврда на отсуство на антибиотици и инхибитори на раст на бактерии за потврда во исклучителни случаи се испраќаат до НРЛ за ~~инкубација~~ салмонелоза кај кокошките (*Gallus Gallus*) во Република Македонија, заедно со барањето од ОВ со назнака: „примерок за потврда во исклучителни случаи согласно НПКСЖ“.

Примерок од прашина – се состои од еден или повеќе тампони, од соодветно навлажнето платно со вкупна површина од најмалку 900 см², добро покриено со прав.

Како алтернатива на ова, примерокот од прашина може да се состои, за јата несилки, од 100 gr. прав земен од повеќе точки така што да гарантира репрезентативен примерок.

Примерок за проверка на присуство на антибиотици и инхибитори на раст на бактерии: се состои од најмалку 5 животни по јато.

Во образец на пропратното писмо ОБ 7.5-4.1-21в01 за примероците треба да се наведе дека станува збор за земање примероци за кое одлучил надлежниот орган врз основа на сомнеж или за „Официјална потврда во исклучителни случаи“, како и за типот на примерок.

Земањето на овие примероци е на товар на одгледувачот/операторот со храна. Примероците задолжително се земаат во присуство на надлежниот официјален ветеринар.

Во пропратното писмо на примероците и во записникот официјалниот ветеринар треба да наведе дека станува збор за земање примероци за кое одлучил надлежниот орган врз основа на сомнеж или за „Официјална потврда во исклучителни случаи“, како и за типот на примерок.

Доколку резултатот е позитивен, наведените епизотиолошки мерки остануваат на сила.

5.5.Управување со примероци - Пропратни писма за примероци

За секое јато од одгледувалиште (матично јато, инкубаторска станица, јато несилки и јата за производство на месо- бројлерско производство) од кое се

земени примероци, детално се пополнува Образец ОБ 7.5-4.1-21в01 Пропратно писмо за земање на примероци за контрола на салмонела кај живина *Gallus gallus*. Во пропратното писмо се наведува причината за земањето примероци, типот на примерок, телефонскиот број за контакт и трговското име на аплицираните вакцини доколку биле употребени.

Официјалниот ветеринар или ветеринарното друштво во зависност од тоа кој го пополнува пропратното писмо (ОБ 7.5-4.1-21в01), истото треба да го испечати со однапред внесени општи податоци преземени од ИСАХВ (<https://vis.fva.gov.mk>). Во база на податоци од регистар на одгледувалиштето на потекло треба да се избере јато од одгледувалиште кое што е регистрирано (матично јато, инкубаторска станица, јато несилки или јато за производство на месо- бројлерско производство), за која се спроведува земањето примероци.

Во пропратните писма се наведува причината за земањето примероци, типот на примерок, телефонскиот број за контакт и трговското име на живата атенуирана вакцина доколку била употребена. Во отсуство на последнава информација, во случај на позитивен резултат на *S. Enteritidis* и/или *Typhimurium*, нема да може да се изврши дискриминаторен тест за типот вакцина.

Телефонскиот број на за контакт е потребен за да може персоналот од лабораторијата да побара разјаснување на евентуални проблеми во врска со примерокот и/или пропратните писма пред да се спроведат анализите.

5.6 Транспорт

Примероците се испраќаат до лабораториите за анализа по можност до 24 часа од земањето на примерокот. Транспортот може да се одвива на амбиентална температура, но заштитени од прекумерна топлина (до 25°C) и од директна изложеност на сонце. Лабораторијата треба да провери дали примерокот е соодветен и дали пропратното писмо е целосно пополнето: во случај на недостатоци по однос на сообразноста, пред да се пристапи кон анализа, телефонски треба да ја контактира фармата, на бројот наведен во пропратното писмо.

Во лабораторијата, примероците треба да се чуваат во фрижидер се до спроведување на анализата која не треба да е подолго од 48 часа од примањето на примерокот и во секој случај треба да се спроведе во рок од 4 дена од земањето на примерокот.

5.7.Проток на информации од исходот при земањето примероци

Со оглед дека исходите од анализа се поврзани со примената на санитарни мерки, анализите на примероците се приоритетни. Лабораториите обезбедуваат аналитички одговор во најкус можен рок со назнака за отсуство или присуство на *Salmonella* spp. и, во последниов случај, на серотипот.

Резултатите треба да му се соопштат што е можно побрзо на нарачателот на анализата.

Лабораторијата е должна да ги проследува резултатите од сите испитани мостри до Агенција, надлежниот официјален ветеринар преку внесување во ИСАХВ и со допис до архива на Агенција и до операторот/сопственикот.

Лабораторијата и одговорниот за одгледувалиштето, се обврзани да ја пренесат информацијата до Агенција, протокот на информации ќе го посочат во ПВП во предвидени временските рамки посочени во НПКСЖ.

Негативниот исход од официјален примерок, т.е. отсуството на *Salmonella* во испитуваниот примерок, треба да се испратат во рок од 7 работни дена од датумот на почеток на анализите.

Позитивниот исход било да е добиен од примерок при внатрешна проверка или од официјален примерок треба да се соопшти веднаш до координаторот и одговорните лица од Одделение за здравствена заштита на животните, по пат на допис и електронска пошта со назнака за изолираниот серотип (или кога е предвидено со назнака за идентификација или исклучување на релевантните серотипови).

Во случај на типизирање на релевантни серотипови, ако на пропратното писмо за примероците е наведена информацијата за живата атенуирана вакцина која им била аплицирана на животните од позитивното јато/јата, лабораторијата која го спровела изолирањето или серотипизацијата треба да спроведе тест којшто ќе овозможи издвојување на типот на вакцина од типизираниот серотип. Резултатот од овој тест се внесува во извештајот за анализа.

Одделението за здравствена заштита кое е одговорно за мониторинг на имплементирање на НПКСЖ ќе ги извести раководителот на Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните, раководителот на Секторот за инспекциски надзор, како и надлежните официјални ветеринари по телефон и по пат на електронска пошта за добиениот резултат од наод на серотипови на салмонела од значење за ветеринарното јавно здравство.

Раководителот на секторот за инспекциски надзор издава налог за спроведување на мерки во позитивното јато на надлежните ОВ од ЕЕ во која се наоѓа одгледувалиштето со позитивен резултат.

Националниот координаторот на НПКСЖ ја следи работата на надлежните ОВ и овозможува ефикасно и непречено спроведување на планот и проток на навремени и прецизни информации.

Надлежните ОВ се должни да постапат веднаш по добиеното известување за сомнителен односно позитивен резултат и во рок од три дена од денот на добивање на наодот писмено да ги известат одговорните лица во Одделение за здравствена заштита на животните за преземените мерки во Образец- ОБ 7.5-4.1-22в01 Извештај за постапено по сомнителен/позитивен наод на *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium* и *Salmonella* spp. Копија од известувањето се доставува до националниот координатор.

5.8. Мерки и обврски на официјални ветеринари во случај на позитивни резултати

5.8.1. Мерки на здравствена заштита на животните

5.8.1.1 Мерки при наоѓање ирелевантни серотипови по спроведено официјално земање примероци во јата

Официјалните ветеринари, во соработка со одговорниот на фармата, треба да спроведат епидемиолошко испитување на ОБ 7 5-4.1-23в01 Записник за епидемиолошко испитување по позитивен резултат на салмонела кај кокошки несилки *Gallus gallus* со цел да се провери ефикасноста на мерките насочени кон спречување на внесувањето и ширењето на салмонела во одгледувалиштето.

Во случај кога во самото одгледувалиште, по примена на дополнителните мерки, во понатамошните земања примероци се изолираат соеви на салмонела кои не се од значење за ветеринарното јавно здравство, ОБ може да го надопolni епидемиолошкото испитување и да побара измена/дополнување на мерките за биосигурност. Доколку е потребно ОБ, може да ја засили зачестеноста на официјални контроли со цел да се провери ефикасноста на усвоените санитарни мерки.

5.8.1.2. Мерки при наоѓање серотипови на салмонела кои не се од значење на ветеринарното јавно здравство во примероци земени при внатрешна проверка на јато

Официјалните ветеринари, доколку тоа го сметаат за потребно, на пример во случај на изолирање во неколку наврати на серотипови на салмонела кои не се од значење на ветеринарното јавно здравство при спроведувањето на внатрешните контроли, или во ситуации кои би можеле да претпостават проблеми во одржувањето на хигиената на одгледувалиштето и управувањето со земањето примероци при внатрешна проверка, може да спроведува засилени контроли и/или епидемиолошки испитувања и да примени мерки што сметаат дека се најсоодветни.

5.8.1.3. Мерки при наоѓање на *Salmonella enteritidis* и/или *Salmonella typhimurium* во јата

НРЛ треба веднаш без одлагање да известат за позитивно јато на *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium*. По добивањето на позитивен резултат, без разлика дали примероците се земени од операторот или од официјалниот ветеринар, официјалниот ветеринар треба веднаш да го стави позитивното јато под службен

надзор, да изврши попис на позитивното јато и писмено да нареди мерки согласно член 54 од Закон за ветеринарно здравство и тоа најмалку да:

- забрани движење на птици во и од одгледувалиштето,
- забрани изнесување на живината од објектот, освен за колење во кланица (со одобрение од ветеринарниот инспектор);
- забрани ставање на јајцата во промет за јавна потрошувачка;
- зголеми примена на биосигурносните мерки (дезинфекција, ограничување на лицата со пристап во објектот).

Во одгледувалиштето без одложување се применуваат соодветни санитарни мерки со цел да се избегне или да се ограничи ширење на инфекцијата или контаминацијата (засилување на мерките за биосигурност); во случај на земање примероци во исклучителни случаи мерките се прекинуваат само во случај на погрешни првични резултати.

Официјалниот ветеринар треба да изврши епидемиолошко испитување и да го пополни пропишаниот образец ОБ 7.5-4.1-23в01 Записник за епидемиолошко испитување по позитивен резултат на салмонела кај кокошки несилки

Официјалниот ветеринар исто така ќе врши постојана контрола на наредените мерки, со ненајавени контроли најмалку еднаш неделно. Во текот на контролите ќе се проверува бројната состојба во заболените јата.

Одгледувачот на живината може да одлучи дали живината од инфицираното јато ќе ја заколе, нештетно да ја уништи или ќе ја држи до крајот на производствениот циклус со напомена дека произведените јајца треба да бидат третирани согласно наредените мерки во поглавје

5.8.1.4. Мерки за живината која се упатува на колење за исхрана на луѓе

Доколку живината од позитивното јато се испраќа на колење, официјалниот ветеринар издава Решение (ОБ 7.5-4.1-07в02) за колење на живината во одобрена кланица во кое се наведени и мерки за спречување на ширење на инфекцијата. При испраќањето на живината на колење треба да се води сметка за бројната состојба со живината од денот на поставувањето на дијагнозата до денот на испраќање на колење. Доколку бројната состојба на живината од инфицираното јато не се совпаѓа (бројот на живина е намален и истото не може да се докаже со нормалната стапка на морталитет на живината), официјалниот ветеринар треба да спроведе соодветна прекршочна постапка.

Официјалниот ветеринари во кланица треба да нареди колењето на позитивните животни да биде на крајот од денот на колење, за да се овозможи правилно

одделување на здрави од заболени групи по што треба да нареди мерки за чистење на просториите и опремата. Колењето на живината на крајот од денот не смее да ја загрози нивната благосостојба.

Во објектот за колење треба да се применат неопходни мерки и активности за да се намали ризикот на распространување на зоонозата;

- Приемот на живината во кланица се врши на основа на решение од официјален ветеринар со соодветно известување за позитивен наод на салмонелоза;
- Колење и понатамошен третман на оваа живина се спроведува одвоено од живина од други здрави јата;
- По колењето се спроведува задолжителна санитација на објектот;
- Месото добиено од оваа живина се прогласува за условно употребливо со задолжително упатување до одобрен објект за преработка со задолжително спроведување на термички третман согласно прописите за безбедност на храна;
- За извршеното колење и преземените мерки задолжително се известува националниот координатор на НКПСЖ и одговорните лица во одделението за здравствен заштита.

По отстранувањето на инфицираните јата потребно е да се спроведат засилени процедури на чистење и дезинфекција, под официјална контрола, во сите објекти и простории каде што се одгледуваат инфицирани јата. Чистењето и дезинфекцијата треба да евидентира и верифицира од страна на ОБ, дека се задоволени барањата за чистење и дезинфекција. Одгледувачот треба да земе примероци за анализа за присуство на Салмонела. Не е дозволено повторно населување, додека трае чистењето и дезинфекцијата и додека не се докаже дека земените репрезентативни примероци од објектот после чистењето и дезинфекцијата се негативни на *S. Enteritidis* и *S. Typhimurium*.

5.8.2. Мерки за ветеринарно јавно здравство

При појава на позитивен наод на салмонелоза на живинарската фарма, надлежниот ОБ од ОДИВЈЗ ги презема следните мерки:

Доколку јатото е во фаза на несење, не е дозволено ставање во промет за исхрана на луѓето на јајца од тоа јато, освен доколку не биле термички третирани на начин со кој се уништува Салмонелата. Покрај тоа јајцата треба да се:

- (а) означат како класа Б како согласно Законот за квалитет на земјоделски производи која ги пропишува деталните правила за маркетинг стандардите за јајца (односно тие може да бидат наменети само за индустриска употреба);

- (б) ознаките треба јасно да ги раздвојуваат јајцата од класа Б од јајцата од класа А пред да бидат ставени во промет;
- (в) забранет пристап до центарот за пакување освен ако Агенцијата врз основа на преземените мерки за спречување на можна крос-контаминација на јајца од други јата дозволи спротивно.
- забрана за ставање во промет на јајцата (доколку јатото е во фаза на несење) од тоа јато за исхрана на луѓе;
 - наредба за повлекување на јајцата од промет од јатото кое е прогласено за позитивно;
 - задолжително евидентирање на дневното производство на јајца со назнака на начинот на нивно искористување односно постапка;
 - задолжување на операторот јајцата да се класираат како класа Б која јасно ги издвојува од јајцата од класа А пред да бидат пласирани на пазарот, односно тие може да бидат наменети само за индустриска преработка со извршен термички третман на начин со кој би се уништила салмонелата;
 - санитација на објектот (центарот за пакување);
 - забрана за пристап до центари за пакување, освен доколку се преземени мерки за спречување на можна кросконтаминација на јајца од други јата;
 - забрана за прием на јајца од други фарми освен доколку се преземени мерки за спречување на можна кросконтаминација на јајца;
 - третирање на скршените јајца како нуспроизвод и преземање на соодветни мерки за спречување на можна кросконтаминација и пренос на салмонелоза.

При контролата се врши попис на моменталните залихи на јајца на ниво на фарма (јато), листа на дистрибуција на јајцата ставени во промет и евиденција од повлечените производи, како и на евидентирање на дневното производство на јајца се додека се на сила мерките.

Операторот е должен на свој трошок и под надзор на официјален ветеринар од ОДИВЈЗ да избере дали ќе ги складира јајцата, нештетно ќе ги одстрани или пренамени за друга цел согласно прописите за нуспроизводи од животинско потекло или ќе ги однесе во одобрен објект за термичка обработка на јајцата со третман со кој се гарантира уништување на салмонелата.

Во координација со официјалниот ветеринар од ОДИЗЗЖ треба да се врши проверка на фармата со контрола на лице место најмалку еднаш месечно со обезбедување на докази дека се почитуваат зададените мерки од страна на операторот.

Наведените мерки се применуваат до депопулација на јатото, односно затварање на предметот од страна на ОВ од ОДИЗЗЖ.

5.8.3 Мерки во одгледувалишта на матични јата

За позитивните случаи на *S. Enteritidis* и/или *S. Typhimurium* во матични јата за репродукција (*Gallus gallus*) потребно е:

- Веднаш да се идентификуваат инкубаторите каде што се испратени произведените јајца и одгледувалиштата каде што се испратени еднодневните пилињата кои се испилиле од јајцата и да ги информираат официјалните ветеринари кои се одговорни за овие одгледувалишта за примена на соодветните санитарни мерки за спречување или ограничување на ширењето на инфекцијата или контаминацијата.
- Јајцата произведени од јата коишто се позитивни на *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium* не можат да се испратат на инкубирање.

Кога јајцата од јата кои се позитивни на *S. Enteritidis* и/или *Typhimurium* се уништуваат се спроведуваат и дополнителни чистења и дезинфекции на инфраструктурите и опремата.

Доколку позитивните случаи се најдени кај јајца за инкубирање во инкубатор, при самопроверка или во рамките на официјалното мострирање, кај јата за репродукција од кои потекнуваат јајцата без одложување треба да се спроведе официјално земање примероци согласно начинот предвиден за официјално редовно земање примероци.

Во инкубаторот јајцата од позитивните јата се уништуваат согласно Закон за нус-производи од животинско потекло и потоа се спроведуваат дополнителни чистења и дезинфекции на инфраструктурите и опремата.

За оплодени јајца кои доаѓаат од увоз – официјалните ветеринари кои ги спровеле контролите треба веднаш да испратат известување за исходот од микробиолошката проверка до Агенција, со тоа што ќе ги пренесат сите податоци во врска со јајцата и ќе ги наведат применетите мерки за рестрикција.

5.9. Известување

Одделението за здравствена заштита е одговорно за следење на спроведување на НКПСЖ и евентуално координација на активностите помеѓу надлежните официјални ветеринари, персоналот од НРЛ, собирање, евалуирање и сумирање на добиените податоци од контролите од страна на надлежните официјални ветеринари и резултатите од извршените испитувања од НРЛ.

Обврска на ОБ е во рок од три дена од постапување по однос на обврските согласно Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела и други одредени алиментарни интоксикации и НПКСЖ во писмена форма да ги достави сите списи од предметот до Одделението за здравствена заштита на животните. За спроведувањето на НКП и резултатите од спроведувањето, се

изготвуваат полугодишен и годишен извештај, кои се доставуваат до директорот на АХВ, заменик на директорот на АХВ, раководителот на секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните, раководителот на секторот за инспекциски надзор, раководителот на секторот за ветеринарно јавно здравство и координаторот на НКПСЖ.

Извештаите треба да ги содржат најмалку следниве податоци:

- Регистер на живинарски фарми со податоци од самата живинарска фарма;
- Општи податоци за живинарската фарма (име и презиме на сопственик, локација на правно лице, локација на живинарска фарма, даночен број, контакт телефон);
- Бројна состојба на фармата, број на хали, регистарски број на одгледувалиште, идентификационен број на јајце, одобрен собирен центар;
- Лабораториските наоди од НРЛ во тековната година поединечно за секоја живинарска фарма по јато во живинарската фарма;
- Поседување на одобрен план за контрола на салмонела;
- Податоци од внатрешна проверка на присуство на салмонелоза од страна на одгледувачот;
- Вкупниот број на јата несилки или јата бројлери кои биле тестирани за конкретниот квартал;
- вкупен број на јата несилки или јата бројлери позитивни во тој квартал на било кој серотип на *Salmonella*;
- бројот на јата бројлери и јата несилки позитивни најмалку еднаш во тек на календарска година на *Salmonella Enteritidis* и *Salmonella Typhimurium*, вклучително и монофазни соеви со антигенска формула 1,4,(5),12:I:-;
- бројот на позитивни јата несилки или јата бројлери за секој серотип на *Salmonella* или за неопределен серотип на *Salmonella* (изолати кои не се типизираат или не се серотипизираат);
- Мерки во случај на позитивен наод;
- Евиденции од извршени терапии и вакцинации;
- Поседување на договор со одобрено ветеринарно друштво или ветеринарна служба на одгледувалиште;
- Евиденција од населување и празнење на објектот со несилки или бројлери;
- Извршени вакцинации за салмонела, датум и комерцијално име на вакцината;

6. ДОСТАПНОСТ

Надлежени официјалени ветеринари

Раководител на Сектор за ветеринарно јавно здравство

Раководител на сектор за инспекциски надзор

Раководител на сектор за здравствена заштита и благосостојба на животните

Раководител на Одделение за државна инспекција за здравствена заштита на животните - Национален координатор за спроведувањето на НКПСЖ

Одговорни лица во Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните

Заменик директор

Директор

7.ВОВЕДУВАЊЕ НА ИЗМЕНИ

/

8.АРХИВИРАЊЕ

Архивирањето се врши согласно:

Процедурата за управување со документи, процедурата за управување со записи, планот за архивски знаци на АХВ и Законот за архивски материјал („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 95/12).

9.РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

- Закон за безбедност на храна („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13, 43/14, 72/15, 84/15, 123/15, 129/15, 213/15 и 39/16),
- Закон за ветеринарно здравство („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 113/07, 136/11, 24/12, 123/12, 154/15 и 53/16),
- Закон за идентификација и регистрација на животните („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 95/12, 27/14, 149/15 и 53/16),
- Закон за квалитет на земјоделски производи („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 140/10, 53/11, 55/12, 106/13, 116/15, 149/15, 193/15 и 39/16),
- Законот за нус-производи („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 113/07, 144/14, 149/15 и 53/16),
- Правилник за начинот на вршење на официјални контроли и постапките за мониторинг на зоонози и предизвикувачи на зоонози и листа на зоонози и предизвикувачи на зоонози („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 80/11),
- Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела и други одредени алиментарни интоксикации („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 34/15),
- Правилник за посебни барања кои се однесуваат за микробиолошките критериуми за храната („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 100/13).

10.ЗАПИСИ

- ОБ 7.5-4.1-06в02 Записник за инспекциски надзор;
- ОБ 7.5-4.1-07в02 Решение;
- ОБ 7.5-4.1-18в01 План за внатрешна проверка за спроведување на НКПСЖ;
- ОБ 7.5-4.1-19в01 Тековна евиденција за спроведување на НКПСЖ;
- ОБ 7.5-4.1-20в01 Контролна листа за спроведување на НКПСЖ;
- ОБ 7.5-4.1-21в01 Формулар за земање на примероци за контрола на салмонелоза;
- ОБ 7.5-4.1-22в01 Извештај за постапено по сомнителен/позитивен наод на *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium* и *Salmonella* spp;
- ОБ 7.5-4.1-23в01 Записник за епидемиолошко испитување по позитивен резултат на салмонела кај кокошки несилки.

Директор

М-р Зоран Поповски

Изготвил: Билјана Стројмановска
Контролирал: Оливер Ивановски
Одобрил: Ѓоко Ѓорчески
Одобрил: Благојчо Табаковски

Шематски приказ на процес на контрола на Салмонела

